

ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ВИЗНАЧЕННЯ МІСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Д. Ю. Шевчук

Херсонський державний університет, din4ka14@gmail.com

Науковий керівник: доктор психологічних наук, професор О.Є. Блинова

Постановка проблеми. Питання формування ідентичності особистості не мало цілісного вивчення. В умовах зростання рівня територіальної мобільності суспільства збільшується актуальність формування стійкої міської ідентичності, що забезпечує функціонування єдиного духовного «коду» міста та направлена на конструювання соціокультурної атмосфери в середині міського середовища, яка була б сприятливою та на підвищення консолідації міської спільноти.

Аналізування останніх досліджень та публікацій. Проблема «міської ідентичності» не була достатньо вивчена, і практично відсутнє комплексне дослідження міської ідентичності як чинника психологічного благополуччя студентської молоді. Питанням міської ідентичності як чинника психологічного благополуччя студентської молоді займалися такі науковці: О. Є. Блинова, І. Г. Губеладзе, Т. І. Ільїна, А. О. Озеріна, О. Б. Урсуленко, К. Ріфф та інші [5].

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні та емпіричному дослідженні взаємозв'язку міської ідентичності та психологічного благополуччя студентської молоді.

Виклад основного матеріалу. Сучасний стан суспільства, який можна охарактеризувати високим рівнем динамічності внутрішніх змін, зростанням загальної напруги, що раніше були стійкими, а отже, змінами уявлення людей щодо себе, світу та власного місця в ньому, обумовлює актуалізацію проблеми ідентичності. Значення дослідження міської ідентичності, у відповідності до точки зору практичної психології, обумовлюється, по-перше, тим, що розуміння особливостей формування міської громади дає змогу визначити стратегії розвитку й просування інтересів та маркетингу міста. По-друге,

інтеграція міської громади на основі сформованої позитивної міської ідентичності дозволяє знизити значення етнічних, релігійних та соціальних бар'єрів, а також посилити почуття задоволеності життям громадян. По-третє, актуальність вивчення міської ідентичності збільшується, тоді, коли в регіоні існує негативний рівень динаміки міграційних процесів [2, с. 136].

В рамках науки, під міською ідентичністю розуміють окремих випадок територіальної чи регіональної ідентичності або складову соціальної ідентичності. У такій інтерпретації, міська ідентичність знаходиться у тісному зв'язку з географічним положенням й суспільством [4, с. 6]. Аналіз проблеми міської ідентичності дає змогу виокремити наступні основні положення:

- міська ідентичність виступає складовою соціальної ідентичності, здійснює характеристику емоційного змісту самовизначення особистості у відношенні до групи в загальному, до назви групи, до «своїх» і «чужих», а також до групових значень, соціальних норм, стереотипів тощо;

- міська ідентичність виступає соціокультурним конструктом, який сформований в процесі соціалізації та адаптації в певному територіальному населеному пункті та визначається асиміляцією й відтворенням культурних символів, прийнятих норм, традицій, способу життя жителів цього міста;

- міська ідентичність виступає результатом ототожнення людини з міським співтовариством як великої соціальної групи [3, с. 29].

Міська ідентичність та імідж міста здійснюють активний взаємний вплив та разом визначають утворення міського бренду. У той же час, в рамках такої галузі досліджень, міська ідентичність виступає не стільки виразом внутрішніх ментальних образів, скільки зовнішніми координатними позиціями: назви вулиць, гасла й контекстна реклама, архітектурні канони, організація публічних просторів, пам'ятників та музейних виставок, ставлення городян до своїх дворів, під'їздів тощо.

Під міською ідентичністю доцільно розуміти соціально-психологічний феномен, що відзеркалює усвідомлення людиною власної належності до міської

спільноти, проявляється у деякому ставленні до міста та його жителів та має свій вияв у відповідній міській поведінці.

Дослідження особливостей психологічного благополуччя студентської молоді – є неможливим без з'ясування сутності поняття «психологічне благополуччя». В найбільш узагальненому вигляді, під психологічним благополуччям або як ще його йменують душевним комфортом розуміється узгодженість між психічними процесами та функціями, почуттям цілісності, а також внутрішньої рівноваги [1, с. 56].

Для психологічного благополуччя надзвичайну важливість становить їх адаптація до умов життя в університеті. В особливості для тих студентів, навчання яких пов'язане зі зміною місця проживання, наприклад при вступі у ЗВО з іншого міста чи країни, що тягне за собою й проживання в гуртожитку, що, на початковому етапі, може бути стресовим.

Міську ідентичність доцільно розглядати як показник соціальної адаптації людини, лише тоді, якщо в процесі її формування бере участь співвідношення способу життя та стилю соціальної взаємодії з домінуючим способом життя і характером соціальної взаємодії, що є прийнятими в місті. До носіїв цих параметрів відноситься міське співтовариство («містяни»), що встановлює нормативні моделі поведінки та орієнтири задля розуміння різних елементів фізичного середовища міста.

Цілісність міської інтеграції особистості – важливий показник збереження психологічної благополуччя особистості, тому ми вирішили провести емпіричне дослідження взаємозв'язку психологічного благополуччя і міської ідентичності студентів.

В емпіричному дослідженні взяли участь 109 студентів денної форми навчання Херсонського державного університету різні спеціальності 2-4 курси, у віці від 18 до 22 років, з них 67 дівчата (61,47%) та 42 хлопців (38,53 %). За попереднім опитуванням, вибірка студентів поділилася на «міський» (батьки живуть у місті) та «сільський» (Батьки проживають у селі, студенти – в гуртожитку університету).

Ми вибрали для дослідження студентів 2-4 курсу, тому що на цьому етапі початковий період адаптації до міста сільської молоді вже завершений.

Результати розглядалися при розподілі реципієнтів на дві групи сільські та міські студенти. У досліджуваних в кількості 109-ти осіб було отримано в загальній сумі 275 відповідей. З яких 170 відповідей у реципієнтів сільських студентів, 105 у міських студентів.

Студенти характеризуються помірним психологічним благополуччям, серйозні проблеми у них відсутні, однак, проявляється тенденція до більш вираженого емоційного дискомфорту, відповідно, про повне благополуччя говорити не можна. Вони досить оптимістично оцінюють власне майбутнє, відзначають підвищений фон настрою, говорять про те, що відчувають себе здоровими і бадьорими, відчувають себе в хорошій фізичній формі, більше значення має їх соціальне оточення. Найбільш вираженими показниками психологічного благополуччя виступають «автономія» і «самоприйняття». Студенти характеризуються як відносно самостійні і незалежні, здатні протистояти спробам суспільства змусити думати і діяти певним чином.

Результати кореляційного аналізу свідчать про те, що існують достовірні зворотні і прямі взаємозв'язки між міською ідентичністю і психологічним благополуччя студентів. Встановлено взаємозв'язок між міською ідентичністю і індикаторами психологічного благополуччя ($p < 0,05$), що свідчить про вплив позитивного емоційного ставлення до міста та позитивні відносини з оточуючими, вміння керувати власним оточенням, прийняття себе, бачення свого міста у подальшому житті, тобто студенти сприймають міське середовище як потенціал, що дає можливість для професійного та особистісного розвитку.

Висновки. Міська ідентичність виступає компонентом соціальної ідентичності особистості, соціокультурним конструктом, який утворюється в результаті ідентифікації людини з конкретною міською спільністю і визначається засвоєнням і відтворенням символічного капіталу міста, соціальних норм і стилю життя, які об'єднують жителів даного міста. Міська

ідентичність як чинник психологічного благополуччя розуміється як актуальне переживання, що віддзеркалює сприйняття і власне функціонування як потенційну можливість та перспективу. Взаємозв'язок між міською ідентичністю і індикаторами психологічного благополуччя визначають як можливий потенціал для особистісного і професійного становлення і розвитку.

Література:

1. Богданова Н. Г. Соціально-філософський аналіз естетичної свідомості сучасної студентської української молоді у період глобалізації та інформаційної революції: монографія. Укр. інж.-пед. акад., Навч.-наук. проф.-пед. ін-т. Харків: Панов А. М. вид., 2019. 199 с.
2. Озерина А.А. Городская идентичность как социально-психологический феномен. *Вестник Волгоградского государственного университета. Сер. 7, Философия*, 2016. № 4 (34). С.135-139.
3. Микляева, А. В., Румянцева П.В. Городская идентичность жителя современного мегаполиса. Ресурс личностного благополучия или зона повышенного риска? Москва : Речь, 2011. 160 с.
4. Романова А. А. Регулювання розвитку міста на засадах формування та використання бренду територій: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.05. Донец. держ. ун-т упр. Донецьк, 2014. 20 с.
5. Blynova, O., Popovych, I., Semenova, N., Kashyryna, Ye., Ursulenko, O. & Kononenko, O. Personality Factor of Choosing Adaptation Strategies in a Different Cultural Environment by Labor Migrants from Ukraine (2020). *Revista Amazonia Investiga*, Vol: 9(32), 45-54. DOI: 10.34069/AI/2020.32.08.5 <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1475>